

Herinneringen aan Spanje.

grootheid ver achter de tijden van heden.

Buiten gekomen, waren we weer in geheel andere wereld: maar toch ook niet een met wereldsch verkeer. Geen rijtuigen, het gemis van alle rumoer daarvan geeft aan de oude Spaansche steden iets verlatens en stils; geen modieus gekleeden, geen groote magazijnen hier, met hun veelal leelijke nuttelooheid, geen vervoermiddelen of instellingen van hygiëne. Het stof wolkt hoog op in Toledo door den scherpen wind, schapen en geiten gaan in troepen door de nauwere straten, beladen ezels versperren den doorgang. Arm is nu Toledo, en de machtige San Martin-brug, — die als het ware uit de Taag oprijst — met haar vijf bogen, haar zware verdedigingstorens, is geworden als een monument en is niet meer een noodzakelijkheid. Maar hoe vervallen ook, toch accommodeeren zich hier de gedachten tusschen het heden en verleden snel, terwijl in die steden, wier vooruitgang als een gaping doet ontstaan tusschen het toen en nu, een overbrugging der fantasie van de oude monumenten tot de moderne instellingen bijna een onmogelijkheid wordt. Toledo is vervallen, niet veranderd, ze is geworden van een jeugdig, rijk en oppermachtig vorst tot een weer- en haveloos oud man, maar tusschen gaten en rafels, in alle overblijfselen is de vorstelijke afkomst, hoewel ontdaan van pracht, nog herkenbaar en ongerept.

De Santa Maria la Blanca en de Synagoge del Transito, beiden in den bevalligen mudejarstijl hebben prachtige resten. De lage achthoekige zuilen, die in de Santa Maria la Blanca de 28 fijnversierde hoefijzerbogen dragen, hebben rijkgeornamenteerde kapitelen, die aan perzische motieven schijnen ontleend. Blank licht schijnt tusschen de blanke pilaren en op den hellen grond, alles vangt licht en kaatst het terug zoodat de schaduwen als doorschijnend zijn.

De Synagoge del Transito is met heerlijke arabesken en friezen versierd, de zoldering in cederhout met ivoor ingelegd. Aan de wanden dezelfde kleine vensteropeningen als in de El Christo de la Luz. Het zachte licht valt door het fijn uitgebeiteld marmer dier openingen. Eens verkondigden hier machtige

Rabbi's de wet en waren de Joden heer binnen de muren van Toledo. Later werd dit bedehuis gewijd aan de heilige jonkvrouw.

Op Toledo's hoogste punt ligt het Alkasar, eens woning van den grooten Cid. Tweemaal werd dit gebouw door brand vernield en door herstelling en, later, geheelen wederopbouw bedorven. Van uit de bergen is het groote vierkant een hinder voor het prachtig, fijn silhouet der stad. Wel heeft het mooie deelen, het patio met de dubbele korintische zuilengalerij is indrukwekkend om zijn prachtige eenvoud, de trap aan de zuidzijde grootsch door zijn edele verhoudingen. Van nabij gezien imponeert het geheel met zijn groote hoektorens en geweldige muren, maar op een afstand detoneert het vaste blok tegen het spitsgetopte, kantwerk gelijkende profiel der grauwe stad.

Op een der eerste dagen van Mei viert Toledo feest. Van den vroegen morgen af trekt de geheele bevolking, naar het schijnt, de bergen in, naar de Hermitage de Nuestra Senora de la Cabezza. De stoffige weg is vol wandelaars, beevaartgangers. Honderden muilieren trokken de wagens der feestvierenden. Alles was met groen versierd, de inzittenden lachend en zingend. Te paard, op ezels, soms twee figuren op een ezel, reed men den langzaam stijgenden weg. Hier en daar stonden kleine kramen waar versch en koel water te koop was en waar men den landwijn uit de lederen zakken schonk. Den grooten weg volgend kwam men in de bergen en geleidelijk werd die groote weg al voller en voller, stoven wagens met vier en zes muilen bespannen ons voorbij in vaart, groote omhoogdwarrelende stofwolken achterlatend. Ook de wandelaars, jongen en ouden, stootten met de voeten het fijne zand voor zich uit; alles blonk in de zon en was overtogen met het witglanzende stof. Hoe meer we de hermitage naderden, verborgen tusschen de rotsen, des te menigvuldiger werden de kraampjes, tafels, wagens, waar koopwaar luid werd aangeprezen. Water allereerst, dan vruchten, wijn, brood, koek, gebrande en gezouten boontjes en erwten, bontgekleurde doekjes en vlaggetjes, kleine snuisterijen en kleine klokjes van gebakken aarde als herinnering aan het klokje